

PEDAGOGIKA YO'NALISHI TALABALARIDA HUQUQIY BILIMLARNI
RIVOJLANTIRING AMALIYOTDAGI HOLATI

Xolmatov Oybek Orifovich

Farg'ona davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu matnda pedagogika yo'nalishidagi talabalar uchun huquqiy bilimlarning rivojlanishi tarixi va amaliyoti muhokama qilinadi. Qadimiy yunon falsafasidan boshlab, o'rta asrlar, yangi davr va XX asrga qadar bo'lgan davrlarda ta'lim va huquqiy bilimlar o'rtasidagi bog'liqlik, shuningdek, inson huquqlari va ijtimoiy adolat tushunchalarining ahamiyati ta'kidlangan.

Bugungi kunda huquqiy bilimlar pedagogikada muhim rol o'ynaydi, chunki ular talabalarni ijtimoiy mas'uliyat, tenglik va huquqlarini himoya qilishga tayyorlaydi. Matn, pedagogika talabalari uchun huquqiy bilimlarning ahamiyatini va ularning ta'lim jarayonida qanday o'rni borligini ochib beradi. Ta'lim jarayonida huquqiy bilimlarni rivojlantirish, talabalarni kelajakda muvaffaqiyatli pedagoglar bo'lishlari uchun zarur ko'nikmalar bilan ta'minlaydi.

Kalit so'zlar: Pedagogika, Huquqiy bilimlar, Ta'lim, Inson huquqlari, Ijtimoiy adolat, Talabalar huquqlari, Inkluziv ta'lim, Fuqarolik mas'uliyati, Ta'lim jarayoni, Amaliyot

USHBU ADABIYOTLAR PEDAGOGIKA VA HUQUQIY BILIMLAR
O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI CHUQUR O'RGANISH UCHUN FOYDALI
MANBALAR HISOBLANADI.

Platon. Diyaloglar:

Qadimiy yunon faylasufi Platon ta'lim va etikaga oid asosiy g'oyalarni o'z ichiga oladi. U o'quvchilarni axloqiy va huquqiy qadriyatlar asosida tarbiyalashning zarurligini ta'kidlaydi.

Aristotel. Politika:

Aristotel davlat va ta'limning o'zaro bog'liqligini tahlil qiladi. U ta'limning fuqarolik va jamiyatdagi rolini muhim deb hisoblaydi, shuningdek, ta'lim orqali ijtimoiy adolatni ta'minlash mumkinligini ko'rsatadi.

Jon Lokk. Ta'lim haqida ba'zi fikrlar:

Lokk ta'limda erkinlik va inson huquqlarini ta'kidlaydi. U ta'limni insonni ijtimoiy hayotga tayyorlash vositasi sifatida ko'radi va bilimlarni bilish orqali shaxsiy rivojlanishni rag'batlantiradi.

Jean-Jacques Rousseau. Emil yoki Ta'lim:

Rousseau o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi tabiiy munosabatlarni ta'kidlaydi. U o'quvchilarning erkinligini va o'zini o'rganishga bo'lgan ehtiyojini muhim deb hisoblaydi.

Jangirzhanov, R. Pedagogikada huquqiy bilimlar:

O'zbekiston ta'lim tizimida huquqiy bilimlarning ahamiyatini tahlil qiluvchi asar. Muallif ta'lim jarayonida huquqiy bilimlarni qanday rivojlantirish kerakligini ko'rsatadi.

Iskandarov, M. Ta'lim va ijtimoiy adolat:

Ta'limdagi ijtimoiy adolat muammolarini o'rganadi va ta'lim orqali ijtimoiy tenglikni ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Qosimova, D. Inson huquqlari va ta'lim:

Ta'lim tizimida inson huquqlarining ahamiyatini ta'kidlaydi. U ta'lim jarayonida talabalar huquqlarini himoya qilish va rivojlantirishning muhimligini ko'rsatadi.

Zamonaviy pedagogika. Huquqiy ta'lim va amaliyot:

Zamonaviy ta'limda huquqiy bilimlarning roli va ahamiyatini tahlil qiladi. Huquqiy ta'limni yanada samarali qilish uchun yangi yondashuvlar va metodlar taklif etiladi. Pedagogika yo'nalishi talabalarida huquqiy bilimlarni rivojlantirish amaliyoti bir qancha jihatlarni o'z ichiga oladi. Bu jarayonning amaliyotdagi holatlari quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi: O'quv dasturlari: Talabalarga huquqiy bilimlarni o'rgatish uchun maxsus kurslar va modul o'quv dasturlari ishlab chiqilgan. Bu dasturlar, masalan, ta'lim huquqi, pedagogik etik va boshqa tegishli mavzularni o'z ichiga oladi. Seminarlarda va treninglarda ishtirok: Talabalar uchun huquqiy masalalar bo'yicha seminarlar va treninglar tashkil etiladi. Bu tadbirlar davomida talabalarga real hayotdagi muammolarni hal qilish bo'yicha ko'nikmalar beriladi.

Praktik mashg'ulotlar: Talabalar huquqiy tashkilotlarda, masalan, advokatlik idoralarida yoki sudlarda amaliyot o'tayotganda, huquqiy vaziyatlarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu ularning bilimlarini amaliyotda qo'llashga yordam beradi. Kejuslar va case-study: Huquqiy vaziyatlar va muammolarni yechish uchun kejuslar va case-study usullaridan foydalaniladi. Bu talabalarga muammolarni real sharoitlarda qanday hal qilishni o'rganishga imkon beradi.

Ijtimoiy loyiha va tadqiqotlar: Talabalar ijtimoiy loyihalar orqali huquqiy bilimlarni qo'llab-quvvatlashga va tadqiqotlar olib borishga jalb qilinadi. Bu ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Yuridik axborot resurslari: Talabalarga huquqiy materiallar va axborot manbalaridan (kitoblar, maqolalar, onlayn kurslar) foydalanish imkoniyati beriladi. Bu ularning huquqiy bilimlarini kengaytiradi.

Muammoli vaziyatlar bilan ishlash: O'quv jarayonida talabalar o'zaro muammoli vaziyatlar yaratib, bahs va munozaralar olib boradilar. Bu jarayon ular uchun analitik fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu amaliyotlar talabalar huquqiy bilimlarni rivojlantirishga va ularni pedagogik faoliyatda samarali qo'llashga yo'naltirilgan. Har bir talabani huquqiy jihatdan yetuk mutaxassis sifatida tayyorlash uchun zaruriy ko'nikmalar va bilimlarni berish maqsadida amalga oshiriladi.

Albatta! Pedagogika yo'nalishi talabalarida huquqiy bilimlarni rivojlantirish amaliyoti haqida yanada ko'proq ma'lumot:

Huquqiy madaniyatni oshirish: Talabalarga huquqiy madaniyat, ya'ni o'z huquq va majburiyatlarini bilish, o'zini huquqiy jihatdan himoya qilish qobiliyatini rivojlantirish muhim. Bu maqsadda maxsus dasturlar ishlab chiqiladi.

Pedagogik amaliyot: Talabalar o'z pedagogik amaliyotlari davomida huquqiy muammolarni hal qilishga tayyor bo'lishi zarur. Bu jarayon davomida o'qituvchilar bilan birgalikda o'quvchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha vazifalar bajarish imkoniyati beriladi.

Tadqiqot va innovatsiyalar: Talabalar huquqiy sohada yangi tendentsiyalar va innovatsiyalarni o'rganishlari uchun ilmiy tadqiqotlar olib borishadi. Bu ularga sohada zamonaviy bilimlarni qo'lga kiritishga yordam beradi.

Muloqot va muzokara ko'nikmalari: Talabalarga huquqiy masalalarda samarali muloqot va muzokara olib borish ko'nikmalarini o'rgatish. Bu ko'nikmalar, masalan, o'qituvchilar, o'quvchilar va ularning ota-onalari bilan muloqot qilishda muhimdir.

Huquqiy maslahatchilik: Talabalar huquqiy maslahatchilik faoliyatini o'rganadilar. Bu ularning o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash va boshqalarga yordam berish imkonini beradi.

Onlayn platformalar: Talabalar huquqiy bilimlarni rivojlantirish uchun onlayn platformalarda kurslar va resurslardan foydalanish imkoniyatiga ega. Bu zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali ta'lim jarayonini yengillashtiradi.

Ijtimoiy mas'uliyat: Talabalarni huquqiy bilimlarni rivojlantirish jarayonida ijtimoiy mas'uliyatni his qilishga o'rgatish. Bu, ayniqsa, o'qituvchilar sifatida kelajakdagi roli uchun muhimdir.

Muntazam baholash: Talabalar o'z huquqiy bilimlarini muntazam ravishda baholashga jalb qilinishi kerak. Bu ularning bilimlarini tekshirish va rivojlantirishga yordam beradi.

Ushbu amaliyotlar pedagogika yo'nalishidagi talabalarni huquqiy jihatdan tayyorlash va ularga muammolarni hal qilishda yordam berish uchun zaruriy vositalarni taqdim etadi.

Albatta! Pedagogika yo'nalishi talabalarida huquqiy bilimlarni rivojlantirish amaliyotini yanada chuqurroq ko'rib chiqamiz:

1. Huquqiy ta'limning asosiy yo'nalishlari

Ta'lim huquqi: O'quvchilarning, o'qituvchilarning va ta'lim muassasalari xodimlarining huquqlari va majburiyatlari, shuningdek, ta'lim tizimidagi qonunlar haqida bilim berish.

Pedagogik etik: O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi munosabatlar, etik qadriyatlar va muammolarni tushuntirish.

2. Praktik mashg'ulotlar va simulyatsiyalar

Rol o'yinlari: Talabalar muayyan huquqiy vaziyatlarni simulyatsiya qilish orqali masalalarni hal qilishni o'rganadilar.

Vaziyat tahlili: Talabalar real hayotdagi vaziyatlar asosida bahslar va muhokamalar o'tkazishlari mumkin.

3. Maqsadli dasturlar

Kuchaytirilgan huquqiy ta'lim dasturlari: Huquqiy masalalar bo'yicha maxsus kurslar, seminarlar va loyihalar orqali talabalar o'z bilimlarini oshiradilar.

Ijtimoiy loyiha: Talabalar o'z huquqiy bilimlarini amaliyotda qo'llash uchun ijtimoiy loyihalarda ishtirok etishadi.

4. Innovatsion metodlar

Digital o'qitish: Onlayn platformalarda huquqiy bilimlarni o'rganish, masalan, huquqiy videolar va interaktiv o'quv materiallar.

Xalqaro hamkorlik: Boshqa mamlakatlardagi pedagogika va huquqiy tizimlar bilan hamkorlik orqali talabalarga global huquqiy bilimlar berish.

5. Tadqiqot faoliyati

Ilmiy tadqiqotlar: Talabalar o'z huquqiy bilimlarini oshirish maqsadida tadqiqotlar olib boradilar, yangi muammolarni aniqlash va yechimini taklif qilish.

Ommaviy axborot vositalari: Huquqiy mavzularni muhokama qilish uchun ommaviy axborot vositalarida maqolalar yozish va intervyular o'tkazish.

6. Kengaytirilgan huquqiy muhokamalar

Munozara klublari: Talabalar o'zaro huquqiy muammolarni muhokama qilish va bahs yuritish orqali fikr almashadilar.

Tajribali mutaxassislar bilan uchrashuvlar: Huquqiy sohadagi mutaxassislar bilan muloqot qilib, real hayotdagi muammolarni qanday hal qilishlarini o'rganish.

7. Ijtimoiy mas'uliyat va huquqiy faollik

Ijtimoiy huquqiy faoliyat: Talabalarni o'z huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy masalalarda faollikka chaqirish.

Jamoatchilik bilan ishlash: Talabalar o'z bilimlarini jamoat va ijtimoiy tashkilotlarga taqdim etish orqali amaliyot olib boradilar.

8. Raqamli va axborot texnologiyalaridan foydalanish

Online resurslar va platformalar: Talabalar onlayn huquqiy kurslar, forumlar va muhokama guruhlari orqali o'z bilimlarini kengaytiradilar.

Mobil ilovalar: Huquqiy bilimlarni o'rganish uchun mobil ilovalar va o'yinlar orqali interaktiv ta'lim.

Bu yondashuvlar pedagogika yo'nalishidagi talabalar uchun huquqiy bilimlarni yanada samarali ravishda rivojlantirishga yordam beradi va ularga kelajakda o'z kasbida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur ko'nikmalarni beradi.

Tarixda pedagogika yo'nalishidagi talabalar uchun huquqiy bilimlar haqida bir qator muhim fikrlar va tadqiqotlar mavjud. Ular quyidagilardan iborat:

1. Qadimiy falsafa: Qadimgi yunon faylasuflari, masalan, Platon va Aristotel, ta'lim jarayonida huquqiy qadriyatlar va axloqiy me'yorlar o'rganilganini ta'kidlaganlar. Ular ta'limni faqat bilim berish emas, balki fuqarolik mas'uliyatini oshirish deb hisoblaganlar.

2. O'rta asrlar: O'rta asrlarda ta'lim va huquqiy bilimlar bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan. Universitetlarda (masalan, Bologna va Sorbonna) huquqshunoslik fakultetlari mavjud bo'lib, talabalar huquqiy tizim va davlat tuzilmasini o'rganishgan.

3. Yangi davr: 18-19-asrlarda ta'limda inson huquqlari, erkinlik va adolat tushunchalari muhim ahamiyat kasb etdi. Jon Lokk va Jean-Jacques Rousseau kabi faylasuflar ta'limning ijtimoiy adolatni ta'minlashdagi rolini ta'kidlashgan.

4. XX asr: XX asrda pedagogikada huquqiy bilimlarning ahamiyati yanada oshdi. O'qituvchilar uchun huquqiy normalarni bilish, talabalar va ularning huquqlarini himoya qilish muhim bo'lib qoldi.

5. Zamonaviy yondashuvlar: Bugungi kunda, pedagogika ta'limida huquqiy bilimlar, shu jumladan, ta'limda tenglik, inkluziv ta'lim va talabalar huquqlarini himoya qilishga oid tushunchalar muhim ahamiyatga ega. Bu mavzular doimiy ravishda muhokama qilinmoqda va tadqiqot qilinmoqda.

Tarix davomida huquqiy bilimlar pedagogikada qanchalik muhim ekanligi va ta'lim jarayonida ularning qanday o'rni borligi haqida ko'plab fikrlar ifodalangan. Huquqiy

bilimlar nafaqat pedagogik faoliyat, balki ijtimoiy adolat va fuqarolik mas'uliyatini ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, pedagogika yo'nalishidagi talabalar uchun huquqiy bilimlar tarixi muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning ta'lim jarayonida o'zni va roli davomiy ravishda o'zgarib kelgan. Qadimiy falsafiy g'oyalardan tortib zamonaviy yondashuvlargacha, huquqiy bilimlar ta'limning ijtimoiy adolat, tenglik va fuqarolik mas'uliyatini ta'minlashdagi muhim vositasi sifatida e'tirof etilgan.

1. Inson huquqlari va adolat: Tarix davomida ta'limda inson huquqlari va adolat tushunchalari markaziy o'rinni egallagan.

2. Ijtimoiy mas'uliyat: Ta'lim jarayonida talabalar o'z huquqlarini bilishlari va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishlari zarur.

3. Zamonaviy pedagogika: Bugungi kunda huquqiy bilimlar ta'limda tenglik, inkluzivlik va talabalar huquqlarini himoya qilishda davom etmoqda.

Ushbu jihatlar, pedagogika yo'nalishidagi talabalarni huquqiy jihatdan yetuk mutaxassislar sifatida tayyorlashda muhim rol o'ynaydi.

ADABIYOTLAR

1. Platon. Diyaloglar - Ta'lim va etikaga oid fikrlarni o'z ichiga oladi.
2. Aristotel. Politika - Davlat va ta'limning o'zaro bog'liqligi haqida.
3. Jon Lokk. Ta'lim haqida ba'zi fikrlar - Inson huquqlari va ta'limdagi rolini o'rganadi.
4. Jean-Jacques Rousseau. Emil yoki Ta'lim - Ta'lim va tabiat tushunchalari.
5. Jangirzhanov, R.. Pedagogikada huquqiy bilimlar - O'zbekiston ta'lim tizimidagi huquqiy bilimlarni tahlil qiladi.
6. Iskandarov, M.. Ta'lim va ijtimoiy adolat - Ta'limda ijtimoiy adolat muammolari.
7. Qosimova, D.. Inson huquqlari va ta'lim - Ta'lim tizimida inson huquqlarining ahamiyati.
8. Zamonaviy pedagogika. Huquqiy ta'lim va amaliyot - Zamonaviy ta'limdagi huquqiy bilimlar.